

Г.В. Дейниченко, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Г.М. Постнов, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Динамічні умови сучасного суспільного розвитку актуалізують потребу у фахівцях, зорієнтованих на безперервне оновлення раніше набутих знань. Запровадження в життя перетворень у галузі освіти значною мірою зумовлюється тим, наскільки ефективно ВНЗ сформує у майбутнього фахівця усвідомлену потребу та навички самостійної праці, тому питання організації самостійної роботи студентів набуває все більшої значущості та актуальності.

Самостійна робота відіграє вирішальну роль у формуванні особистості майбутнього фахівця. Курс на активну самостійну роботу студентів стає основою підготовки сучасних фахівців. Формування міцних знань, умінь, навичок і розвиток розумових здатностей студентів можливі лише в результаті їх власної, самостійної, інтелектуальної та практичної діяльності. А мета будь-якого виду самостійної роботи студентів під час навчання складається не тільки у засвоєнні знань із дисциплін, але й у формуванні креативного мислення. Інакше кажучи, сучасна система освіти покликана розвивати креативність студентів як домінуючий спосіб мислення.

Навчання самостійності, а відтак, творчої ініціативи і самореалізації висуває перед вищими навчальними закладами ряд складних і комплексних завдань.

Самостійна робота студентів у вищій школі традиційно розглядається як індивідуальна або колективна діяльність, яку вони здійснюють самостійно, але без безпосередньої участі викладача. Самостійна робота завжди оцінювалася з погляду її ефективності, яка визначається мотивацією, наявністю у студентів інтелектуальних умінь і навичок, загальною ерудицією, вмінням працювати з джерелами інформації, ефективно спілкуватися, особистісними якостями студента й самоорганізованістю. Самостійна творча діяльність можлива тільки за дотримання ряду умов, які частково збігаються з тими, що потрібні для ефективної самостійної роботи: висока мотивація студента; відповідальність за результати власної навчально-пізнавальної діяльності; вироблення алгоритму власної самостійної роботи; регулярність самостійної роботи.

Під час вивчення курсів технічних дисциплін самостійна робота студентів передбачається при виконанні наступних видів навчальної роботи: робота з електронними навчально-методичними розробками кафедри; вивчення й конспектування окремих тем курсу, домашні завдання, робота з підручниками; підготовка до проведення лабораторних занять; курсове проектування; виконання розрахунково-графічних робіт; написання рефератів; виконання випускної роботи бакалавра; виконання дипломного проекту; виконання науково-дослідної роботи студентів; дистанційне навчання з використанням всесвітньої мережі Internet.

Такий широкий спектр самостійної роботи студентів припускає наявність на кафедрі навчально-методичних розробок.

Однією з форм отримання необхідних знань є дистанційне навчання студентів із застосуванням всесвітньої мережі Internet. Із метою вдосконалення цієї форми навчання на кафедрі устаткування підприємств харчування створено WEB-сторінку, яка є складовою частиною WEB-сайта Харківського державного університету харчування та торгівлі. На WEB-сторінці кафедри розміщуються відомості про кафедру, перелік дисциплін, які вивчаються на кафедрі, опорні конспекти лекцій, методичні рекомендації для самостійного вивчення дисциплін, тестові завдання з відповідями, електронні каталоги сучасного устаткування, інтерактивні навчаючі каталоги. Інформація на WEB-сторінці кафедри постійно поповнюється новими видами інформації.

Самостійність студентської роботи відбивається й у науково-дослідній діяльності, де студенти мають можливість придбання навичок проведення наукового пошуку в ході експерименту планування етапів досліджень. Підсумком такої діяльності є виступи студентів із доповідями на наукових студентських конференціях, підготовка рефератів по нових зразках устаткування, питання дослідження ефективності використання окремих машин і апаратів.

Таким чином, ефективна самостійна робота стає самостійною творчою діяльністю і сприяє розвитку креативного мислення студента. Оскільки однією з основних цілей системи вищої освіти є розвиток інтелектуальних здібностей студента, взаємозв'язок креативності і творчих здібностей особистості з наявністю та розвитком її інтелектуальних здібностей видається особливо важливим. Поєднання цілей розвитку творчих та інтелектуальних здібностей уможливить ефективну підготовку майбутніх фахівців із притаманними їм відповідними якостями, що сприяють зростанню професіоналізму і досягненню найвищих результатів у сфері майбутньої зайнятості.